

4. Дашков Л.П. Коммерция и технология торговли. – 5-ое изд. / Л.П. Дашков, В.К. Памбухчиянц. – М. : Информационно-внедренческий центр "Маркетинг", 2007. – 448 с.
5. ДСТУ 4303:2004 Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять. – К. : Держспоживстандарт України, 2005. – 236 с.
6. Комерційна діяльність : підручник / за ред. проф. В.В. Апопії. – К. : Вид-во "Знання", 2008. – 558 с.
7. Котлер Ф. Основы маркетинга : пер. с англ. / Ф. Котлер, Г. Армстронг. – 9-ое изд. – М. : Изд. дом. "Вильямс", 2003. – 1200 с.
8. Маркетинг и сбыт / Питер Винкельманн. – М. : Изд. дом. Гребенникова, 2006. – 668 с.
9. Марченко И.С. Системный подход к управлению коммерческой деятельностью организаций // Вестник МГТУ. – 2010. – Т. 13, № 1. – С. 27-30.
10. Організація торгівлі : підручник / В.В. Апопій, І.П. Міщук, В.М. Ребицький та ін. / за ред. В.В. Апопії. – 3-тє вид., [перероб. та доп.]. – К. : Вид-во ЦУЛ, 2009. – 632 с.
11. Осовська Г.В. Основы менеджменту : навч. посібн. / Г.В. Осовська, О.А. Осовський. – К. : Вид-во "Кондор", 2006. – 664 с.
12. Половцева Ф.П. Коммерческая деятельность : учебник / Ф.П. Половцева. – М. : Изд-во ИНФРА-М, 2001. – 248 с.
13. Русева О.Н. Стратегическое управление коммерческой деятельностью предприятия / О.Н. Русева, А.С. Балан // Труды Одесского политехнического университета. – 2003. – Вып. 2 (20). – С. 1-4.
14. Філіна А.І. Економічний словник : тлумачно-термінологічний / А.І. Філіна, В.А. Коноплицький. – К. : Вид-во КНТ, 2007. – 580 с.
15. Хміль Ф.І. Основы менеджменту : підручник / Ф.І. Хміль. – 2-ге вид., [перероб. та доп.]. – К. : Академвидав, 2007. – 346 с.

Гонский М.Д. Сущность и содержание коммерческой деятельности торгового предприятия

Исследованы взгляды разных авторов к содержанию коммерческой деятельности. Раскрывается сущность коммерческой деятельности торгового и производственного предприятий. Проведен сравнительный анализ маркетинга и коммерческой деятельности. Отмечены особенности коммерческой функции как одной из основных функций организации.

Ключевые слова: коммерческая функция, коммерческая деятельность, торговая деятельность, функции коммерческой деятельности.

Gonskyj M.D. Essence and maintenance of commercial activity of trading enterprise.

The looks of different authors and maintenance of commercial activity are observed. Essence of commercial activity of trading and production enterprise are exposed. The comparative analysis of marketing and commercial activity is conducted. The features of commercial function are pointed of as one of the basic functions of organization.

Keywords: commercial function, commercial activity, trade activity, functions of commercial activity.

УДК 657.1:630

**Доц. Т.А. Городня, канд. екон. наук;
магістр В.А. Ільчук – Львівська КА**

УПРАВЛІННЯ ОБІГОВИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Висвітлено питання управління обіговим капіталом підприємства. Проаналізовано розроблені концепції, представлено величину нагромаджень, що реалізуються на підприємстві, досліджено показники ефективності використання обігових коштів. Показано спільний вплив певних чинників на величину обігового капіталу підприємства. Представлено алгоритм побудови системи управління обіговим капіталом підприємства.

Останнім часом в умовах ринкових відносин в Україні загальний фінансовий стан та інвестиційна діяльність як приватизованих, так і державних підприємств значно погіршилися. Наведені дані свідчать про те, що українські підприємства опинилися в скрутній фінансовій ситуації через загальноєкономічну кризу, дефіцит фінансових ресурсів, низьку купівельну спроможність суб'єктів господарювання та інші фактори.

Вагомим резервом у напрямку покращення діяльності підприємств є підвищення ефективності використання їх обігового капіталу, який займає значну питому вагу в структурі активів підприємств. Про актуальність цієї теми свідчить і те, що підприємництво в Україні потребує сучасного теоретичного, методологічного та методичного забезпечення управління обіговим капіталом, наукових рекомендацій щодо процесів формування та використання обігових активів підприємств.

Серед сучасних вчених, які зробили вагомий внесок у розвиток теоретичних та практичних питань з управління обіговим капіталом, варто відзначити українського вченого І.О. Бланка, російських – Є.С. Стоянову, Є.В. Бикову, В.В. Ковальова, представників англо-американської школи – Т. Манесса, Д. Зайтлова, Л. Фрейзера, А. Ормінстона, Дж. Хорна, Н. Хілла, У. Сарторіса, Л. Шелла, Ч. Хейлі, французької школи – О. Мен'є, Ф. де Бароле, П. Бульме, Б. Коласса. Незважаючи на значну кількість публікацій, які висвітлюють окремі аспекти проблем управління обіговим капіталом, дослідження цього процесу, його сутності, особливостей, факторів, що впливають на здійснення управління поточними активами підприємства, потребують подальшого опрацювання.

Актуальність і важливість питань з управління обіговим капіталом і велике значення цього процесу для фінансово-господарської діяльності підприємств у сучасних ринкових умовах господарювання зумовили вибір теми, мету і послідовність наукового дослідження.

Вивчення опублікованих праць показало, що недостатньо досліджено принципово важливі питання, пов'язані з формуванням ефективної політики управління обіговим капіталом підприємств. Особливості формування обігового капіталу з використанням математичних методів частково висвітлено в економічній літературі, а обґрунтування оптимальної системи управління обіговим капіталом підприємств у сучасних умовах адаптації до світових вимог не привернуло належної уваги з боку науковців. Сьогодні актуальними є розроблення й обґрунтування науково-методичного підходу до формування та вдосконалення механізму використання обігового капіталу підприємства завдяки розробленню економіко-математичних моделей, програми подальшого розвитку підприємства.

Для оцінювання величини нагромаджень, що реалізуються на підприємстві, пропонуємо рівняння такого типу:

$$W(R, S) = U(R, S) - V(R, S), \quad (1)$$

де: S – величина обігових коштів; R – величина основних виробничих фондів; $W(R, S)$ – показник ефективності господарювання – прибуток підприємства; U – обсяг виробництва; V – витрати на виробництво продукції.

Застосування запропонованої функції дасть змогу оцінити показники ефективності використання обігових коштів:

- 1) показник зміни випуску валової продукції в разі зростання обігових коштів підприємства на 1 грн (або на 1 %), який дорівнює

$$U_S = \frac{\partial U(R, S)}{\partial S}; \quad (2)$$

- 2) показник нагромаджень у разі зростання обігових коштів підприємства на 1 %

$$W_S = \frac{\partial W(R, S)}{\partial S}. \quad (3)$$

Зазначимо, що на величину обігового капіталу (Y) впливають такі входні величини, як: величина основних коштів підприємства (x_1); обсяг виробництва (x_2); витрати на виробництво реалізованого обсягу продукції (x_3); величина отриманого фінансового результату (x_4); власний капітал підприємства (x_5); короткотермінова заборгованість підприємства (x_6); середньо- та довготермінова заборгованість підприємства (x_7).

Спільний вплив перелічених чинників на величину обігового капіталу підприємства досліджуємо за допомогою методу групового обліку аргументів

$$\hat{Y}^{(s)} = \varphi(x_i, x_j) = a_0 + x_i + a_j x_j + a_{ii} x_i^2 + a_{ij} x_i x_j + a_{jj} x_j^2, \quad (4)$$

де $\hat{a}_0, \hat{a}_1, \dots, \hat{a}_j, \dots, \hat{a}_N, \hat{a}_{11}, \dots, \hat{a}_{ij}, \dots, \hat{a}_{NN}$ – коефіцієнти моделі, які визначають за методом найменших квадратів.

Система управління обіговим капіталом повинна бути спрямована на прийняття рішень щодо формування оптимального значення цієї величини. Конкретна проблема для свого вирішення потребує цілком певної сукупності етапів, процедур і послідовності їх виконання. Пошук раціонального вирішення проблеми пропонуємо здійснювати у вигляді багатоетапного процесу (рис.).

Діагностика проблеми розпочинається з усвідомлення і встановлення ускладнень або наявних можливостей. Прикладами ускладнень на підприємствах можуть бути: низький прибуток, надмірні витрати; зменшення обсягів виробництва; зношення основних фондів й ін. Виявлення ускладнень, з одного боку, допомагає визначити проблему в загальному вигляді, а з іншого – сприяє встановленню істинних причин низької ефективності обігового капіталу. Для виявлення причин виникнення проблеми на підприємстві необхідно зібрати і проаналізувати внутрішню та зовнішню інформацію. Аналіз причин низької або недостатньої ефективності обігового капіталу дає змогу зрозуміти суть проблеми і чітко її сформулювати.

На наступному етапі процесу прийняття рішень необхідно розрахувати прогнозні показники обігового капіталу на підставі планових показників розвитку підприємства. На третьому етапі процесу прийняття рішень потрібно сформулювати обмеження. Одні з них містяться всередині підприємства, інші – у зовнішньому середовищі підприємства. На четвертому етапі визначають джерела формування обігового капіталу. Бажано виявити всі можливі способи дій для досягнення поставлених стратегічних цілей розвитку підприємства.

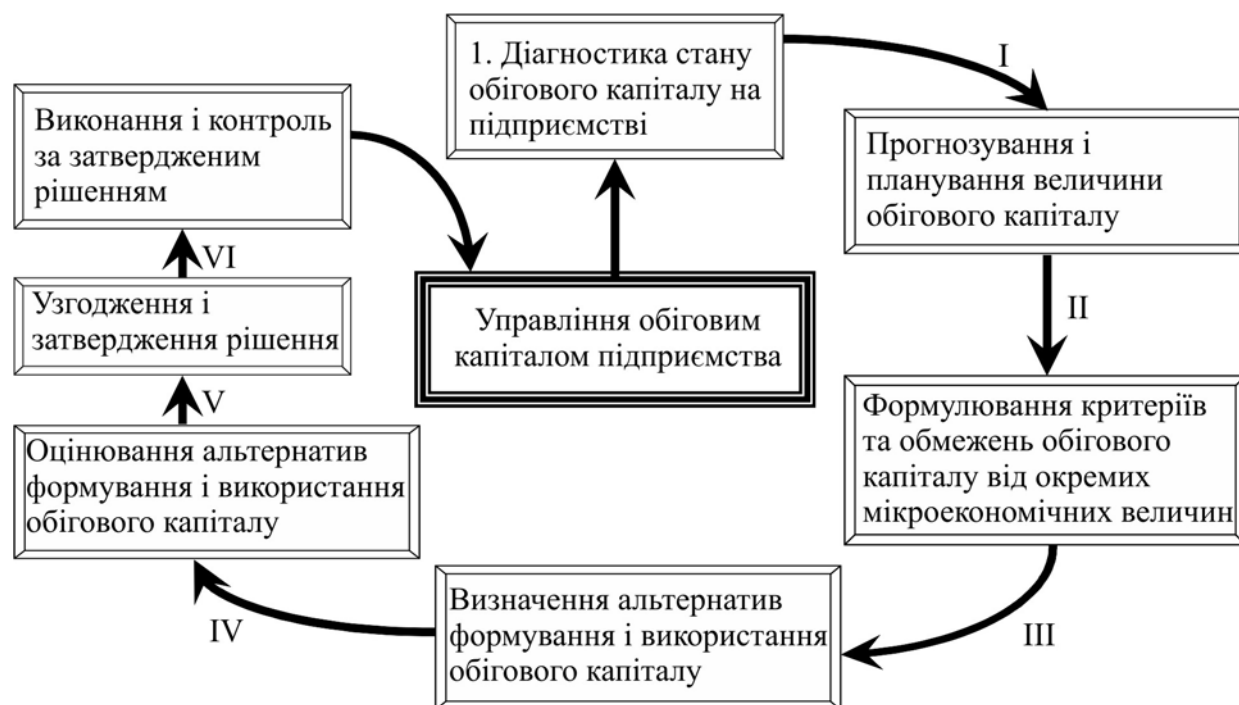

Рис. Алгоритм побудови системи управління обіговим капіталом підприємства

Після завершення генерації альтернатив фінансування необхідно здійснити їх оцінювання. Під час оцінювання рішень визначають переваги та вади кожного з них і можливі наслідки від реалізації. На завершальному етапі процесу прийняття рішень раціональним способом є вибір і затвердження прийнятого напрямку у сфері управління обіговим капіталом.

Застосування викладеного методичного підходу щодо формування системи економічного управління обіговим капіталом підприємства, реалізованого на основі загальних економічних методів аналізу, оцінювання, прогнозування та планування, показало, що його практичне використання буде сприяти вдосконаленню системи економічного управління підприємств.

Література

1. Душило А.А. Оптимізація структури оборотного капіталу підприємства / А.А. Душило // Регіональна економіка. – 2006. – № 4. – С. 24-30.
2. Савчук В.А. Стратегии и технологии управления финансами предприятия / В.А. Савчук // Менеджмент і менеджер. – 2003. – № 10. – С. 37-44.
3. Фесюк І.В. Методичні засади планування потреби в оборотному капіталі підприємства у ринкових умовах / І.В. Фесюк // Економіка і ринок: облік, аналіз, контроль. – 2005. – № 13. – С. 14-18.

Городня Т.А., Ильчук В.А. Управление оборотным капиталом предприятия

Отражен вопрос управления оборотным капиталом предприятия. Проанализированы разработанные концепции, представлена величина накоплений, которые реализуются на предприятии, исследованы показатели эффективности использования оборотных средств. Показано общее влияние определенных факторов на величину оборотного капитала предприятия. Представлен алгоритм построения системы управления оборотным капиталом предприятия.

Gorodnya T.A., Ilchuk V.A. Management of enterprise floating capital

In the article is reflected question of management of enterprise a floating capital. The developed conceptions are analyses, presented size of piling up, which will be realized on

an enterprise, investigational indexes of efficiency of the use of circulating assets, general influence of certain factors is rosined on the size of floating capital of enterprise, the algorithm of construction of control system by a floating capital enterprise is presented.

УДК 338.43.639 *Доц. Т.Т. Гринів, канд. екон. наук; доц. М.В. Ольшанська, канд. екон. наук; студ. І.Б. Паучок – НУ "Львівська політехніка"*

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ РИБОПОСАДКОВОЇ ТА ТОВАРНОЇ РИБИ НА ПРИКЛАДІ ВАТ "ЛЬВІВСЬКИЙ ОБЛРИБКОМБІНАТ"

Описано етапи виробництва риборозведення. Досліджено облік витрат на виробництво рибної продукції на кожному етапі, а також особливості документування процесу риборозведення на прикладі ВАТ "Львівський облрибкомбінат". Описано розрахунок собівартості рибної продукції.

Ключові слова: процес риборозведення, собівартість рибопосадкової і товарної продукції, облік і калькулювання рибної продукції.

Постановка проблеми. Рибний ринок покликаний задовольняти потреби населення у високоякісних продуктах харчування. Крім того, ринок має сприяти надходженню до державного бюджету податків у національній та валютноконвертованій валюті. Основним напрямом формування ринку рибної продукції повинен стати розвиток власного рибогосподарського комплексу України.

Дослідження виробництва продукції на підприємствах риборозведення України підтвердили, що висока собівартість рибопродукції власного виробництва, а звідси і її ціноутворення, яке нерідко перевищує світові ціни, значною мірою залежить від того, що технологія виробництва і система обліку витрат та контролю формування собівартості рибопродукції на цей час не адаптовані до вимог ринкової економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Здійснені дослідження свідчать, що сучасні умови діяльності рибницьких господарств характеризуються роботою не на повну потужність та неритмічним випуском продукції, а самі методичні підходи до обліку витрат не зовсім відповідають ринковим вимогам. Чинна система обліку не забезпечує прийняття ефективних рішень, спрямованих на досягнення позитивних результатів господарської діяльності.

Питанням теорії й практики обліку витрат на виробництво сільськогосподарської продукції присвятили роботи багато вчених, серед яких: М. Білуха, Ф. Бутинець, В. Єфіменко, М. Кужельний, Т. Лагода, В. Лінник, В. Моссаковський, П. Саблук, В. Сопко, Л. Сук, І. Торопова, М. Чумаченко, Л. Шатковська, А. Ярошовець та інші. Серед зарубіжних авторів ці проблеми висвітлено в наукових працях П. Безруких, Л. Бенеша, К. Друрі, І. Душанової, К. Кеулімжаєва, В. Радостовця та ін.

Мета дослідження полягає в розробленні пропозицій щодо вдосконалення обліку витрат виробництва і формування собівартості живої риби з урахуванням чинних стандартів для раціонального використання виробничих ресурсів, оптимізації ціноутворення конкурентоспроможної продукції на ринку.